
Crime Times

ΚΡΙΜΕ

ΤΕΥΧΟΣ#3 Ιούλιος 2017

ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας ΟΚΑΝΑ: Μια φλόγα στην κοινωνική ενσωμάτωση

Παναγιώτης Τριανταφύλλου, Χρύσα Ευαγγέλου

Λίγα λόγια για την ανάγκη δημιουργίας του θεσμού ΣΔΕ ΟΚΑΝΑ

Η αναγκαιότητα δημιουργίας Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας(ΣΔΕ) του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) προέκυψε ύστερα από την συνάντηση του ΟΚΑΝΑ με το Υπουργείο Παιδείας το καλοκαίρι του 2015. Στη συνάντηση αυτή διαπιστώθηκε ότι η σχολική διαρροή μελών των θεραπευτικών προγραμμάτων του Οργανισμού είναι πολύ υψηλή και έπρεπε

να ενισχυθούν θεσμικά οι δυνατότητες επανένταξης τους σε κάποια δομή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, η ένταξη των θεραπευόμενων σε ένα ΣΔΕ, που θα λάμβανε υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, θα ήταν ιδιαίτερα ευεργετική, δεδομένης της ανασφάλειας που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη κοινωνικά ευάλωτη ομάδα.

Ως εκ τούτου, προέκυψε η ανάγκη να ιδρυθούν εκπαιδευτικές δομές εντός των οποίων η εκπαιδευτική διαδικασία δύναται να αξιοποιείται ταυτόχρονα ως θεραπευτικό εργαλείο και ως μέσο κοινωνικής επανένταξης των μελών.

Στο πλαίσιο αυτών των αναγκών, το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, καθώς και ο ΟΚΑΝΑ προχώρησαν στην δημιουργία πιλοτικού προγράμματος λειτουργίας Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας σε κτιριακές δομές του Οργανισμού.

Με την υπ' αριθμό Κ1/141995 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, δημιουργήθηκε το Τμήμα Αθηνών, το οποίο υπάγεται στο ΣΔΕ Αγίων Αναργύρων, Αττικής και απευθύνεται αποκλειστικά σε μέλη των θεραπευτικών δομών του ΟΚΑΝΑ. Σήμερα, μετά την πιλοτική λειτουργία 2 ετών, το σχολείο του ΟΚΑΝΑ, όπως το αποκαλούν ανεπίσημα οι μαθητές του, βρέθηκε στην ευχάριστη θέση να απονεμίσει τους πρώτους απολυτήριους τίτλους στους αποφοίτους του.

Όπως αναφέρθηκε, το σχολείο δύναται να αποτελέσει ένα θεραπευτικό εργαλείο και μέσο κοινωνικής επανένταξης των μαθητών-θεραπευόμενων, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι θεμελιώδους σημασίας, καθώς αποτελούν λειτουργικά προαπαιτούμενα μιας εκπαιδευτικής δομής που οφείλει να καλύψει επαρκώς στις ιδιαίτερες ανάγκες των μελών των θεραπευτικών προγραμμάτων του ΟΚΑΝΑ.

Προκειμένου το Σχολείο να αποτελέσει θεραπευτικό εργαλείο, προϋποθέτει θεσμική διαδικασία που να προβλέπει την συνεργασία των θεραπευτών του ΟΚΑΝΑ και των εκπαιδευτικών του Σχολείου. Στο πλαίσιο αυτό η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα ειδικά ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου πληθυσμού, κρίνεται ουσιαστική προκειμένου να καταστούν αρωγοί της θεραπευτικής διαδικασίας.

Αντίστοιχα, οι θεραπευτές των δομών του Οργανισμού, δύναται να αξιοποιήσουν την εκπαιδευτική διαδικασία ως μέσο προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας των θεραπευόμενων.

Συνακόλουθα, θεωρείται σκόπιμη η λειτουργική και οργανική διασύνδεση του Σχολείου με τις δομές Κοινωνικής Επανένταξης του Οργανισμού, καθώς και με φορείς επαναπροώθησης στην αγορά εργασίας. Αξιοποιώντας τις δυνατότητες θεσμικής σύνδεσης του σχολείου με τα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχουν οι παραπάνω φορείς, προσφέροντας ένα υποστηρικτικό δίκτυο προώθησης στην αγορά εργασίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης, το σχολείο δύναται να αποτελέσει το εφαλτήριο της ομαλής και επιτυχούς κοινωνικής και εργασιακής σταδιοδρομίας των αποφοίτων του.

Όλα τα προηγούμενα συμβάλλουν και στο στόχο της πρόληψης της υποτροπής των υπό θεραπεία μαθητών, μέσω:

- Της λειτουργικής οργάνωσης της καθημερινότητάς τους
- Της δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου τους
- Της εκμάθησης νέων γνωστικών αντικειμένων
- Της ενθάρρυνσης της συμμετοχής τους σε πολιτιστικά δρώμενα
- Της καλλιέργειας «υγιών» κοινωνικών συναναστροφών
- Του συγχρωτισμού τους με σημαντικούς άλλους
- Της δημιουργίας νέων κοινωνικών σχέσεων και υποστηρικτικών δικτύων
- Της ανάπτυξης νέου συστήματος αξιών
- Της ενδυνάμωσης των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων τους
- Της ανάδειξης ταλέντων, δεξιοτήτων έκφρασης επικοινωνίας και συνεργασίας

Βιωματική εμπειρία από το διδακτικό έργο στον Πληροφορικό και Μαθηματικό Γραμματισμό και την υλοποίηση του Διαθεματικού Σχεδίου Δράσης «Κατανόηση και Ανάπτυξη της Συνεργασίας»

Όταν μου έγινε η πρόταση να προσφέρω τις υπηρεσίες μου στο ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ ως μαθηματικός και με την εμπειρία της ιδιότητας του Στελέχους Πληροφορικής στον Οργανισμό, την αποδέχτηκα με μεγάλη χαρά. Ήταν η πρώτη φορά που μου δινόταν η ευκαιρία να συναναστραφώ με αυτό τον πληθυσμό και ένιωθα ότι έχω πολλά να προσφέρω σε ένα ευρύτερο πλαίσιο εκπαίδευσης και θεραπείας, αξιοποιώντας και την ιδιότητα μου ως παιγνιοθεραπεύτρια.

Με την διπλή ιδιότητα της θεραπεύτριας και εκπαιδευτριας προσέγγισα τους μαθητές-μέλη θεραπευτικών δομών του ΟΚΑΝΑ και αυτή η συναναστροφή αποδείχτηκε πολύ ουσιαστική εμπειρία.

Εκείνο που πραγματικά με συγκίνησε σε αυτό τον πληθυσμό είναι η αυθεντικότητα με την οποία προσεγγίζει τον συνάνθρωπο. Πρόκειται για ανθρώπους, κοινωνικά παρεξηγημένους και στιγματισμένους, όμως η εμπειρία συγχρωτισμού μαζί τους ανέδειξε μια ιδιαίτερη ανάγκη για ανάπτυξη ουσιαστικών-υγιών κοινωνικών σχέσεων. Τους χαρακτηρίζει μια παιδικότητα, ένας πηγαίος αυθορμητισμός, ευαισθησία και βαθιά ενσυναίσθηση, χαρακτηριστικά πολύ ιδιαίτερα, που δεν συναντάς εύκολα ακόμα και σε «υγείς» πληθυσμούς. Αυτός ο πληθυσμός είναι χαρισματικός, αλλά πολλές φορές δεν ξέρει πώς να αξιοποιήσει τα στοιχεία αυτά προς όφελός του (και σε αυτό μπορούμε να επενδύσουμε). Τον διακρίνει μια δυνατή επιθυμία να προσφέρει σε οποιοδήποτε πλαίσιο, να φάνει χρήσιμος και έχει ανάγκη να δώσει και να πάρει φροντίδα και αναγνώριση.

Από την αρχή προσέγγισα τους μαθητές με ειλικρίνεια, ισοτιμία, ευγένεια και καλοσύνη. Άκουσα τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους, τους λόγους για τους οποίους είναι ξανά στα θρανία, (γιατί για τον καθένα, τα ελατήρια είναι διαφορετικά), τα όνειρα τους και έχτισα πάνω σε αυτά μια σχέση μαζί τους, διδακτική, αλλά πάνω από όλα ανθρώπινη.

Ο ευάλωτος αυτός πληθυσμός έχει πολύ μεγάλη ανάγκη τη συναναστροφή με σημαντικούς άλλους. Έχει ανάγκη να επικοινωνήσει με ανθρώπους – πρότυπα (για αυτούς) που μπορούν να τους ακούσουν, να τους δουν και να τους αναγνωρίσουν.

Χρειάζονται ανθρώπους να τους ενθαρρύνουν, να τους ενδυναμώσουν, να πιστέψουν σε αυτούς και να τους βοηθήσουν να πιστέψουν και οι ίδιοι στον εαυτό τους.

Μέσα από τις διδακτικές ώρες των μαθηματικών, της πληροφορικής και του διαθεματικού σχεδίου δράσης «Κατανόηση και Ανάπτυξη της Συνεργασίας» που υλοποιήσαμε με αξιόλογους συναδέλφους, προσπαθήσαμε να τους δώσουμε όσο περισσότερα μπορούσαμε για να τους ενισχύσουμε, να τους ενδυναμώσουμε, να κατανοήσουμε τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Πάντα μπορούμε να δώσουμε στους ανθρώπους αυτό που χρειάζονται, ανεξάρτητα από το μέσο που χρησιμοποιούμε.

Η ανατροφοδότηση που πήρα ήταν πολύ μεγάλη. Διαπίστωσα, πως αν σκύψεις ουσιαστικά στις ανάγκες τους, τους δώσεις κίνητρα και κατευθύνσεις, μπορούν να απογειωθούν και να εκφράσουν το ανεξάντλητο και πλούσιο δυναμικό τους, να διοχετεύσουν δημιουργικά την ευαισθησία τους και τα ταλέντα τους, να αποκτήσει η ζωή τους χρώμα και ουσιαστικό νόημα.

Μέσα από την εμπειρία αυτή, πιστεύω ακράδαντα ότι ο θεσμός του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας του ΟΚΑΝΑ, χρειάζεται όχι απλά να συνεχίσει, αλλά και να ενισχυθεί θεσμικά και θεραπευτικά-εκπαιδευτικά, ώστε να ενδυναμωθεί για να μπορεί να στηρίξει ουσιαστικά αυτό το πληθυσμό, τόσο στο κομμάτι της πρόληψης της υποτροπής όσο και στο κομμάτι της υγιούς κοινωνικής ενσωμάτωσης του.

Βιωματική εμπειρία από το διδακτικό έργο στον Κοινωνικό Γραμματισμό και την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης «Κατανόηση και Ανάπτυξη της Συνεργασίας»

Ήταν το δεύτερο σχολικό έτος που κλήθηκα από τον ΟΚΑΝΑ και ενώ παρέχω τις υπηρεσίες μου ως Επιστημονικό Στέλεχος του Κέντρου Εκπαίδευσης και Εποπτείας του Οργανισμού, να διδάξω τον Κοινωνικό Γραμματισμό στο ΣΔΕ. Δέχθηκα με ενθουσιασμό, καθώς η μικρή εμπειρία των 2 μηνών διδασκαλίας, την πρώτη χρονιά που λειτούργησε το σχολείο, ήταν προκλητική και ενδιαφέρουσα.

Συγχρόνως θα είχα την δυνατότητα να είμαι συμμετοχος στο ταξίδι των μαθητών προς την γνώση, στην ολοκλήρωση μιας προσπάθειας δημιουργικής επιστροφής τους σε μια κανονικότητα.

Όμως, η ουσιαστική πρόσκληση και πρόκληση για να αναλάβω διδακτικό έργο στο ΣΔΕ και την δεύτερη χρονιά, ήταν η συγκινητική υποδοχή από τους μαθητές και η αγάπη τους για το γνωστικό αντικείμενο.

Η απουσία συγκεκριμένης διδακτικής ύλης, με στόχο την προσαρμοσμένη, στην κάλυψη διδακτικών αναγκών των μαθητών, διδασκαλία, αποτέλεσε τον οδηγό στον κατάλληλο σχεδιασμό παροχής γνώσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων για τον ιδιαίτερο, από άποψη ψυχοκοινωνικών χαρακτηριστικών, μαθητικό πληθυσμό.

Η διερεύνηση των αναγκών τους στον Κοινωνικό Γραμματισμό ανέδειξε το ενδιαφέρον τους για την σύνδεση της βιωματικής εμπειρίας τους με την εγκληματολογική θεωρία και έρευνα. Η πρόκληση αφορούσε στον έλεγχο των κλασικών εγκληματολογικών θεωριών από μαθητές που βίωσαν την παρέκκλιση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Το ενδιαφέρον τους ήταν να κατανοήσουν τις αιτίες και τους παράγοντες που τους οδήγησαν στην υιοθέτηση παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, καθώς συνεχίζουν την προσπάθεια κοινωνικής ένταξης/επανάταξης τους σε συνθήκες διαρκούς κοινωνικού αποκλεισμού και στιγματισμού. Η πρόληψη της υποτροπής τους πλαισιώθηκε, με αυτό τον τρόπο, τόσο από την γνωστική κατανόηση των παραγόντων κινδύνου, όσο και από την αξιοποίηση, συμπληρωματικά με τα θεραπευτικά εργαλεία, της εκπαιδευτικής διαδικασίας ως μέσο αλλαγής των στάσεων, αντιλήψεων και αναπαραστάσεων του εαυτού.

Ενώ ήταν συγκλονιστική η ενεργή συμμετοχή των μαθητών με απόψεις και καινοτόμες προτάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης της παραβατικότητας «εκ των έσω», εντυπωσιακή ήταν επίσης και η κατανόηση των εγκληματολογικών θεωριών και η επιβεβαίωση της θεωρίας από την βιωματική εμπειρία τους. Η κατανόηση και η παραγωγική σύνθεση διαφόρων προσεγγίσεων σε εργασίες που ανέλαβαν, ήταν απροσδόκητη για μαθησιακό επίπεδο Γυμνασίου.

Βέβαια, από την άλλη, η ευαισθησία και η ευαλωτότητα του συγκεκριμένου πληθυσμού, η χαμηλή αυτοεκτίμηση και η ανεπαρκής ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, αποτελούν συγχρόνως παράγοντες αλλά και αποτελέσματα του κοινωνικού αποκλεισμού τους. Η κοινωνική αποστέρηση των μαθητών είναι διάχυτη και επικρατούσα και τις περισσότερες φορές η σχολική διαρροή τους δεν οφειλόταν μόνο στην χρήση ουσιών, αλλά και σε ανεπάρκεια υλικών πόρων, απουσία τυπικών και άτυπων ψυχοκοινωνικών υποστηρικτικών δικτύων που θα αποτελούσαν αρωγό στην ολοκλήρωση του σχολείου.

Η πρόληψη της σχολικής διαρροής, μέσα από την ενίσχυση των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και η κοινωνική μέριμνα υποστήριξης των ευάλωτων, σε διακοπή της σχολικής φοίτησης, μαθητών, φαίνεται να αποτελούν στρατηγικές αντιμετώπισης, τόσο του φαινομένου των ναρκωτικών, όσο και της παραβατικότητας.

Η πρόληψη της υποτροπής από την άλλη, αφορά στην συνεχή, από τη στιγμή της έναρξης της χρήσης ουσιών και της εμπλοκής στο μηχανισμό της ποινικής δικαιοσύνης, διαδικασία κοινωνικής ένταξης/επανάταξης, με εργαλεία την εκπαίδευση και την θεραπεία.

Στυλοβάτη, σε αυτή τη συνεχή διαδικασία κοινωνικής ένταξης/επανάταξης των μαθητών του ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ, αποτελεί η υλοποίηση Διαθεματικών Σχεδίων Εργασίας. «Η Κατανόηση και Ανάπτυξη της Συνεργασίας» αποτέλεσε ένα εργαστήριο, όπου τα γνωστικά αντικείμενα της Πληροφορικής, των Μαθηματικών και της Κοινωνιολογίας υπηρέτησαν την αξία της συνεργασίας. Γνωστικά αντικείμενα, καθηγητές και μαθητές ανέπτυξαν ομότιμη συνεργασία για έναν κοινό, συλλογικό σκοπό: την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των επισκεπτών του Άλσους Παγκρατίου.

Η κοινωνική δεξιότητα της συνεργασίας δεν αποτελεί κρατούσα κοινωνική κουλτούρα, πόσο μάλλον στον συγκεκριμένο κοινωνικά περιθωριοποιημένο πληθυσμό. Η ανάδειξη της συλλογικής δυναμικής της συγκεκριμένης ομάδας που συμμετείχε στο εργαστήριο, η δυνατότητα να σχετισθούν και να αλληλεπιδράσουν κοινωνικά μεταξύ τους αλλά και με σημαντικούς άλλους, γέμισε το Άλσος με λαμπερά χαμόγελα και τους επισκέπτες του με διάθεση συνεισφοράς στη δράση ευαισθητοποίησης.

Συνέχιση επιμορφωτικών προγραμμάτων στήριξης και εκμάθησης δεξιοτήτων στα πλαίσια του ΣΔΕ ΟΚΑΝΑ

Μετά την ολοκλήρωση της διετούς φοίτησης τους, οι πρώτοι απόφοιτοι του ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ διατύπωσαν την επιθυμία συνέχισης της επιμόρφωσής τους μέσα από σχέδια δράσης και εργαστήρια που άπτονται των ιδιαίτερων αναγκών και ενδιαφερόντων τους, προκειμένου να νιώσουν επαρκείς κοινωνικά και εργασιακά.

Έχοντας όραμα και ενδιαφέρον για την συγκεκριμένο πληθυσμό, με τα ιδιαίτερα ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του και μέσα από την εμπειρία μας ως εκπαιδευτές, θεωρούμε ότι η ατομική θεραπεία, που ήδη λαμβάνουν στις μονάδες τους, ενισχύει τις προσωπικές δεξιότητες τους, αλλά κρίνουμε απαραίτητη και την πλαισίωση της από παράλληλα προγράμματα ενίσχυσης των κοινωνικών δεξιοτήτων τους.

Η ανασφάλεια και η συνακόλουθη μη ανάληψη ευθύνης και λήψης αποφάσεων, αλλά και η δυσκολία προσαρμογής στις αλλαγές, που οφείλονται κατά κύριο λόγο στη χαμηλή αυτοεκτίμηση και τις ανεπαρκείς δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας, χαρακτηρίζει το συγκεκριμένο πληθυσμό. Ως αποτέλεσμα, αυτή η ιδιαίτερα ευάλωτη κοινωνική ομάδα, αδυνατεί να ανταποκριθεί σε δραστηριότητες της καθημερινότητας της, πράγμα που για ένα κοινωνικά ενταγμένο άτομο θεωρείται αυτονόητο και δεδομένο.

Μέσα από την ανάπτυξη κινήτρων για ένταξη σε υγιείς δραστηριότητες και ανάληψη υγιών κοινωνικών ρόλων, με αρωγό την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας, των εφαρμογών του διαδικτύου, των κοινωνικών δικτύων και της ευρύτερης χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών, το εργαστήριο «*Ανάπτυξη και Χρηστή Αξιοποίηση Κοινωνικών Δεξιοτήτων*» φιλοδοξεί να οργανώσει την καθημερινότητα των υπό θεραπεία εκπαιδευομένων με:

- την αποσαφήνιση των δικαιωμάτων τους και την ενθάρρυνση διεκδίκησης τους
- την εκπλήρωση των υποχρεώσεων και ιεράρχηση των προτεραιοτήτων τους
- την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάληψης ευθύνης και λήψης αποφάσεων
- την κατανόηση και καλλιέργεια καλών πρακτικών συνεργασίας και ομαδικότητας
- την Ανάδειξη - Ενδυνάμωση προσωπικών δεξιοτήτων και την υιοθέτηση νέων υγιών κοινωνικών ρόλων
- την δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους οργανώνοντας δράσεις σχετικές με τα ενδιαφέροντα τους, όπως καταδείχθηκε από το αντίστοιχο Διαθεματικό Σχέδιο Δράσης «Κατανόηση και Ανάπτυξη της Συνεργασίας», που υλοποιήσαμε στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Θεωρούμε, ότι παρέχοντας τους τα κατάλληλα εφόδια να πιστέψουν στον εαυτό τους, όχι μόνο μπορούν να γίνουν λειτουργικοί, αλλά και να μας εκπλήξουν με τις υπηρεσίες που μπορούν να προσφέρουν στο τομέα του ενδιαφέροντος τους. Το Σχέδιο Δράσης «Κατανόηση και Ανάπτυξη της Συνεργασίας», που εκπονήθηκε με επιτυχία αυτή τη σχολική χρονιά, μας το επιβεβαίωσε. Το μόνο που χρειάζεται είναι να ενδυναμωθούν, να πιστέψουν στον εαυτό τους, να τους δοθεί η ευκαιρία να αποδείξουν την αξία τους αξιοποιώντας τα αποθέματα τους, δίνοντας τους παράλληλα και η πολιτεία την ευκαιρία να επαναπροωθηθούν στην αγορά εργασίας.

Επιπρόσθετες προτάσεις και αρωγή της πολιτείας

Η δημιουργία Λυκείου ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ, αν και δεν αποτελεί κομμάτι της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα κίνητρο συνέχισης της εκπαίδευσης τους, για περαιτέρω συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, ανοίγοντας τους νέα πεδία ενδιαφερόντων και προοπτικών.

Ως εναλλακτική, η ίδρυση και λειτουργία μεταγυμνασιακού Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης που να παρέχει συγκεκριμένες επαγγελματικές δεξιότητες και αντίστοιχες πιστοποιήσεις αυτών, θα έδινε τα απαραίτητα εφόδια εργασιακής επάρκειας στους αποφοίτους του.

Η σύνδεση του ΟΚΑΝΑ με τον ΟΑΕΔ, δύναται να εξασφαλίσει ειδικά επιδοτούμενα προγράμματα, με τρόπο ώστε να λειτουργήσουν τόσο ως μέσο βιοποριστικής ανακούφισης, όσο και ως κίνητρο ένταξης στην αγορά εργασίας.

Τέλος, ένα πλαίσιο ειδικών εξετάσεων ή ειδικής μοριοδότησης για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση απόφοιτων θεραπευτικών προγραμμάτων του ΟΚΑΝΑ, θα αποτελούσε κίνητρο κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Σχετικά με τις δράσεις του ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ μπορείτε να ενημερωθείτε από την εφημερίδα των μαθητών στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<http://autoektimisi.blogspot.gr>

* Ο Παναγιώτης Τριανταφύλλου είναι Κοινωνιολόγος - Εγκληματολόγος, Επιστημονικό Στέλεχος του Κέντρου Εκπαίδευσης και Εποπτείας του ΟΚΑΝΑ, Εθελοντής Εκπαιδευτικός του Κοινωνικού Γραμματισμού στο ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ

* Η Χρύσα Ευαγγέλου είναι Μαθηματικός, Παιγνιοθεραπεύτρια, Στέλεχος Πληροφορικής του ΟΚΑΝΑ, Εθελόντρια Εκπαιδευτικός του Μαθηματικού και Πληροφορικού Γραμματισμού στο ΣΔΕ του ΟΚΑΝΑ